

ФОРМИ ПРОВЕДЕННЯ КРАЄЗНАВЧОЇ РОБОТИ У ПОЛТАВСЬКОМУ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ОБ'ЄДНАННІ № 14

Дроздова В. (Полтава)

Наука доводить, що справжнє виховання глибоко національне за суттю, змістом, характером та історичним покликанням. Адже нація – це, насамперед, система різноманітних природних (біологічних, зокрема анатомічних, фізіологічних, психічних), історично зумовлених ознак тіла, душі й розуму, тобто психології, характеру, інтелекту певної культурно-історичної спільноти людей. Відповідно особливості людей залежно від національної приналежності повинні максимально враховуватися під час організації виховного процесу. Мова йде про наповнення виховного процесу самотутнім змістом, засобами, методами виховної роботи, які виробилися в кожній нації протягом століть і є невід'ємною часткою її духовної культури.

Позицію про те, що виховання має яскраво виражений національний характер, здавна підтримували видатні філософи, педагоги, психологи. Як немає взагалі людини (абстрактної, безособистісної, без конкретної національної приналежності), а є людина-українець, росіянин, японець, так немає виховання взагалі, а є німецьке виховання, японське виховання тощо.

Національний компонент виховання найвиразніше має втілюватися в змісті навчальних дисциплін, їх методичному забезпеченні, атмосфері й дизайні навчальних закладів, їх зв'язку з етносередовищем. Вивчення мови, літератури, історії, географії повинно всебічно відображати національні особливості, відзначатися етнічним забарвленням, бути джерелом формування національної свідомості, національної гордості.

Особлива роль у змісті навчання і виховання відводиться народознавству, яке є методологічною основою організації навчання і виховання в сучасних умовах. Народознавство – наука про культуру, побут, звичаї народу [5]. Важливою основою народознавства є краєзнавча робота – здійснення виховного процесу в рідному для дитини середовищі.

Краєзнавство розглядається, як всебічне вивчення певної частини території країни (міста, села, району, області, краю), тобто її природи, населення, господарства, історії і культури [5].

Аналіз педагогічної, історичної і методичної літератури дозволяє стверджувати, що краєзнавча робота є стійким педагогічним явищем навчально-виховного процесу.

Витоки напрямків краєзнавчої роботи знаходимо в працях Г.Сковороди, Л.Українки, Г.Ващенко, А.Макаренка, К.Ушинського, О.Сухомлинської, І.Беха, І.Зязюна та інших учених. Їхні методологічні концепції стали підґрунтям для впровадження краєзнавчої роботи у ПНВОН[№]14, яка є важливою складовою концепції роботи закладу, що ставить за мету формування здорової особистості.

Результатом краєзнавчо-пошукової роботи стало створення шкільного краєзнавчого музею. З часом виникла необхідність створення філіалів музею, оскільки експозиція не могла розміститися у приміщенні музею. Розділи представлені у музеї, стали основою напрямків сучасної діяльності філіалів.

Так, розділ етнографії має своє продовження у „Світлиці”, на базі якої проходять зустрічі з сучасними митцями української літератури, музики. Тут зібрані унікальні зразки одягу, посуду, елементів внутрішнього оздоблення української хати.

Органічним продовженням розділу „Народні ремесла” стала кімната народознавства, де представлена культура різних регіонів України.

Розділ музею „Природні багатства Полтавщини” представлено виставкою мінералів, а також зібраними матеріалами про географічні особливості Полтавщини.

Знайомство з сучасною літературою не можливо без вивчення культурної спадщини Полтавщини. Одним з основних напрямків цієї роботи є створення „Гоголівської кімнати”, на базі якої щороку проводяться Гоголівські дні.

Традицією закладу стало проведення акції „Люби і знай свій рідний край” у рамках обласної туристично-краєзнавчої експедиція учнівської та студентської молоді „Пізнай свою країну”. Щороку восени і навесні учні гімназії вирушають у подорожі по Полтавській області, вивчаючи її не за підручниками, а власним досвідом.

На початку навчального року пошукові загони отримують завдання і вимоги до оформлення звіту про проведені дослідження. В кінці року проводиться конференція, на якій звітуються про результати краєзнавчо-пошукової роботи. Звіти відбуваються в різних формах, а саме:

- захист наукової роботи;
- літературно-музична композиція;
- захист проекту;
- доповідь.

Окремим і найсерйознішим напрямком пошукової краєзнавчої діяльності є робота з матеріалами у розділі „Велике випробування”, де представлені експонати Громадянської та Великої Вітчизняної війн, висвітлено основні події цього періоду. Крім того у гімназії діє Кімната Бойової слави 9-ї гвардійської повітряно-десантної орденів Суворова та Кутузова Полтавської дивізії. Частими гостями закладу є ветерани ВВВ, які поповнюють музей спогадами, особистими речами.

Таким чином, можна зазначити, що краєзнавча робота не є епізодичним явищем, це невід’ємна частина всього навчально-виховного процесу ПНВОН¹⁴. Розвиваючись на якісно іншій методології, краєзнавча робота розкриває перед юними дослідниками об’єктивні процеси розвитку суспільства у сфері найближчого спілкування. Рідна мова, історія, природа, мистецтво, традиції, що склались у етнокультурному середовищі, близькому для сприймання, сприяють кращому засвоєнню як особистих так і національних цінностей.

Література

1. Бех І. Виховання особистості: [у 2 кн.] Кн. 1./ Бех І. – К.: Либідь, 2003. – 280 с.
2. Макаренко А. Методика виховної роботи / Макаренко А. – К.: Радянська школа, 1990. – 336 с.
3. Русова С. Вибрані твори / Софія Русова. – К.: Рідний край, 1996. – 460 с.
4. Сковорода Г. Вірші. Пісні. Байки. Діалоги. Трактати. Притчі. Прозові переклади. Листи. / Григорій Сковорода. – К.: Наукова думка, 1983.– 542 с.
5. Українське народознавство: навч. посібник / ред. С.Павлюка, Г.Горинь, Р.Кирчіва. – Львів: Фенікс, 1994. – 608 с.
6. Краєзнавці України: сучасні дослідники рідного краю: довідник / [укл., Т. Григор’єва]. – К.; Кам’янець-Подільський: Всеукраїнська спілка краєзнавців, 2003. – 272 с.